



Viite

Asia

Nicaraguan poliittinen tilanne

Nicaraguassa hallinnon vastaiset protestit jatkuvat väkivaltaisina. Tällä hetkellä neuvottelut tilanteen ratkaisemiseksi ovat pysähdyksissä. Välittäjänä toiminut katolinen kirkko ilmoitti toukokuun lopulla keskeyttävänsä tapaamiset väkivaltaisuuksien takia. Hallitus ei ole tähän mennessä ollut taipumassa ennenaikaisten vaalien järjestämiseen.

Protesteissa ja levottomuuksissa on kuollut kansalaisjärjestöjen arvioiden mukaan jo noin 150 ja loukkaantuneita on ainakin tuhat. Virallisia uhrilukuja ei ole saatavilla.

Amerikan valtioiden ihmisoikeuskomissio IAHR on perustanut kansainvälisen asiantuntijaryhmän väkivaltaisuuksien selvittämiseksi. YK:n ihmisoikeusvaltuutettu tai muut YK-elimet eivät toistaiseksi ole saaneet lupaa tulla maahan.

Kansalaisjärjestöistä pisimpään maassa toiminut Solidaarisuus on vetäytymässä Nicaraguasta, mutta päätös tehtiin jo viime vuonna.

Nicaraguassa 18.4. käynnistyneet mielenosoitukset jatkuvat väkivaltaisina ympäri maata. Alunperin nyt jo perutun eläkeuudistuksen vastaiset protestit ovat muuttuneet ”autoritäärisen hallinnon”, korruption ja poliisiväkivallan vastaisiksi. Mielenosoittajat vaativat presidentti Daniel Ortegaa eroa, uusia vaaleja, oikeusvaltion toteutumista ja sananvapauden kunnioittamista.

Amerikan valtioiden ihmisoikeuskomissio IACHR vieraili maassa toukokuussa ja totesi, että hallinto on pyrkinyt tukahduttamaan protestit käyttämällä väkivaltaa ja rajoittanut median toimintaa. Suomenkin aiemmin tukema nicaragualainen CENIDH-ihmisoikeusjärjestö on juuri arvioinut kuolonuhrien määräksi liki 150. Suurin osa uhreista on 15-35-vuotiaita. Virallisia lukuja ei ole saatavilla. Nicaraguan hallitus on tähän mennessä vahvistanut 17 kuolonuhria. Amnestyn mukaan on todisteita siitä, että hallitus on käyttänyt suhteetonta väkivaltaa, ml. teloituksia, sekä käyttänyt hallitukselle myötämielisiä aseellisia ryhmiä mielenosoittajia vastaan ja rajoittanut sananvapautta.

IAHCR ilmoitti 30.5., että Nicaraguan hallitus on antanut suostumuksensa kansainvälisen asiantuntijaryhmän (GIEI) perustamiseen maassa tapahtuneiden väkivaltaisuuksien selvittämiseksi. Ryhmä koostuu neljästä asiantuntijasta ja mandaatti on 6 kuukautta, jota voidaan tarvittaessa jatkaa. Ryhmällä on erillinen tekninen avustajatiimi.

Asiantuntijaryhmän perustaminen oli yksi IACHR:n Nicaraguan-vierailun (17.-21.5.) suosituksista. Ryhmän päätehtävä on tekninen selvitys ja suositusten asettaminen koskien virallista tutkintaa tapahtumista sekä oikeudellisen prosessin arviointi. Asiantuntijoilla tulee olemaan pääsy mm. syyttäjän asiakirjoihin ja he tulevat tapaamaan uhreja ja heidän omaisiaan.

YK on vaatinut Nicaraguua tutkimaan kuolemantapaukset ja väkivallan käytön. YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto on pyytänyt Nicaragualta lupaa päästä maahan, mutta lupaa ei ole vielä myönnetty.

Nicaraguan parlamentin puhemies ilmoitti 27.4. totuuskomission perustamisesta tutkimaan mielenosoituksissa menehtyneiden kohtaloita, katoamisia sekä kidutustapauksia. Viisijäseninen totuus-, oikeus- ja rauhankomissio on aloittanut toimintansa, ja sen puheenjohtajana on katolisen kirkon edustaja. Totuuskomissio tekee yhteistyötä syyttäjänviraston, poliisin ja muiden viranomaisten kanssa, ja hallitus on antanut julkisen tiedonannon, jossa pyydetään kansalaisia ilmoittamaan kärsimistään menetyksistä. Totuuskomission työtä johtaa isä Uriel Molina ja muut jäsenet ovat Nicaraguan autonomisen yliopiston (UNAN) vararehtori Jaime Lopez Lowery, ihmisoikeuspuolustaja Mirna Cunningham, ihmisoikeusjuristi Adolfo Jose Jarquin ja taloustieteilijä Cairo Amador. Raportin on tarkoitus valmistua heinä-elokuun vaihteessa.

Nicaraguan presidentin edustajan vierailu Suomessa

Nicaraguan presidentin edustaja Sidhartha Marín vieraili Suomessa ja muutamassa muussa Euroopan massa toukokuussa. Hän tapasi ulkoministeriön alivaltiosihteerin Anne Sipiläisen 9.5. ja vakuutti tapaamisessa hallituksen julistaman kansallisen dialogin olevan avoin kaikille rauhanomaista ratkaisua hakeville osapuolille. Hän korosti katolisen kirkon johtavan dialogia Vatikaanin tuella.

Suomi on ilmaissut huolen Nicaraguan mielenosoituksen uhreista ja todennut tuomitsevansa kaiken väkivallan. Dialogille suotuisan ilmapiirin kannalta on tärkeää, että tapahtumat tutkitaan mahdollisimman pikaisesti.

EU:n toiminta

EU:n korkean edustajan Federica Mogherinin lausunnossa 22.4. tuomittiin väkivalta ja tuotiin esille avoimen dialogin, sananvapauden kunnioittamisen sekä kokoontumisvapauden merkitys demokraattisessa yhteiskunnassa. EU on todennut olevansa valmis tukemaan dialogia kaikkien eri yhteiskunnallisten toimijoiden ja Nicaraguan hallituksen välillä sekä tukemaan Nicaraguan oikeusvaltiokehitystä.

Korkea edustaja antoi toisen lausunnon 5.6., jossa ilmaistiin tuki IACHR:n tutkinnalle ja todettiin, että myös kaikkien olennaisten YK-elimien pääsy maahan on taattava.

EU-delegaatio Managuassa tapaa säännöllisesti keskeisten vaikuttajavaltioiden, kuten Yhdysvaltojen, sekä sidosryhmien edustajia. EU:n virkamiesvaltuuskunta vieraili maassa kesäkuun alussa. Korkean edustajan vierailu ei ole mahdollista turvallisuussyistä. EU:n työryhmässä on keskusteltu mm. teknisen tuen antamisesta ennen aikaisten vaalien järjestämiseen.

Kansallinen dialogi

Nicaraguan katolisen kirkon johdolla aloitettiin 16.5. kansallinen dialogi, jossa on mukana hallituksen ja ns. siviiliallianssin edustajia, joihin kuuluu opiskelijoita, yksityisen sektorin edustajia ja kansalaisjärjestöjä. Dialogi kuitenkin keskeytettiin toistaiseksi toukokuun lopulla, kun osapuolet eivät päässeet yksimielisyyteen erityisesti ennen aikaisten vaalien järjestämisestä. Presidentti Ortega ja piispat tapasivat 7.6., mutta eivät onnistuneet sopimaan dialogin jatkumisesta. Piispat esittivät Ortegalle vetoomuksen siitä, että presidentti harkitsisi eroa ja avaisi siten mahdollisuuden neuvotella aikataulusta sekä menetelmistä Nicaraguan demokratisoimiseksi. Piispojen virallisen lausunnon mukaan Ortega oli luvannut harkita asiaa. Seuraavat määräaikaiset vaalit maassa olisivat 2021.

Huomionarvoista on, että Nicaraguan armeija on tehnyt eroa Ortegalla hallintoon ja vedonnut osapuoliin väkivallan lopettamiseksi. Myös yksityissektorin toimijat ovat antaneet Ortegalle vastaisia lausuntoja. Esimerkiksi Nicaraguan yksi vaikutusvaltaisimmista yritysjohtajista Carlos Pellas antoi 30.5. haas-

tattelun paikalliselle La Prensa -sanomalehdelle, jossa kertoi tukevansa vaalien aikaistamista. Pellas on kuulunut Ortegan tukijoihin ja lausuntoa pidetään merkittävänä.

Sunnuntaina 10.6. Ortegan hallitusta vastustava kansanliike järjesti Managuassa suuren autokulku-
een, joka kiersi pääkaupungin suurimmissa kaupunginosissa. Kulkueen johtajana toimi Francisca Ramirez, Nicaraguan halki suunniteltua kanavaa vastustavan liikkeen vetäjä. Tämä oli kansanliikkeeltä strateginen valinta, sillä Ramirez edustaa pienituloista väestöä ja hän on uskottava ja suosittu hahmo Managuan suurissa köyhissä kaupunginosissa.

Tausta

Valtion päämies on vuodesta 2007 lähtien ollut Daniel Ortega, joka valittiin uudelleen presidentiksi vuosien 2011 ja 2016 vaaleissa. Aiemmin hän toimi presidenttinä 1979-1990. Marraskuun 2016 vaaleissa, joissa ei ollut varteenotettavia vastaehdokkaista korkeimman oikeuden mitätöityä opposition ehdokkaan vaalikelpoisuuden, varapresidentiksi valittiin Ortegan puoliso Rosario Murillo, joka myös käyttää todellista valtaa. Monet pitävät Ortegan perheen vallankäyttöä hyvin itsevaltiaana. Sandinisti-puolue FSLN voitti äänivyöryllä myös samaan aikaan pidetyt kongressi- ja kuntavaalit. FSLN on vahvistunut edelleen ja maan tärkeimmät instituutiot, kuten poliisi, armeija ja oikeuslaitos, ovat siirtyneet lähemmäksi presidentinkanslian ja puolueen valtapiiriä. Kriittiset äänet ovat tulleet oppositiosta, kansalaisyhteiskunnasta, kirkosta ja mediasta, mutta niiden vaikuttamismahdollisuudet ovat vähäiset. Eivaltiolisten toimijoiden ja ulkopuolisten tarkkailijoiden esittämästä kritiikistä huolimatta FSLN ja Ortega ovat olleet erittäin suosittuja kansan keskuudessa. Voidaan katsoa, että suuri osa nicaragualaisista on sietänyt presidenttiparin autoritäärisiä otteita hintana Nicaraguan vakaudesta ja talouskasvusta. Protestit osoittavat, että nyt tätä ”sopimusta” kyseenalaistetaan.

Nicaragua oli vuoteen 2013 yksi Suomen kehitysyhteistyön pääkumppaneista. Kahdenvälisen kehitysyhteistyön päättyessä myös Suomen suurlähetystö Managuassa suljettiin samana vuonna.

Kansalaisjärjestöistä Solidaarisuus on tehnyt jo viime vuonna päätöksen vetäytyä maasta kuluvan ohjelmakauden aikana eli vuoden 2021 loppuun mennessä. Ohjelmakaudella 2018-2021 Solidaarisuus kehittää pienviljelijöiden ja käsityöläisten arvoketjuja Pohjois-Nicaraguan kuivilla alueilla, joilla ilmastonmuutos uhkaa vakavasti maatalouselinkeinojen jatkuvuutta. Solidaarisuuden yksi menestystarina on käsityöläisten Tierra Nueva -osuuskuntayhtymä, joka on kasvanut menestykselliseksi vientiorganisaatioksi.

Muita viime vuosina Nicaraguassa toimineita suomalaisjärjestöjä ovat esimerkiksi Oulu-Matagalpa-seura, joka on tukenut lastenkeskusta ja koulutusta, sekä Nicaragua-seura Matagalpan alueella. Seura järjestää myös elämysmatkoja Suomesta. MTK:hon linkittyvä FFD (Food and Forest Development Finland) on pitkään tukenut Nicaraguassa maa- ja metsätaloustuottajia – samantyyppisesti kuin Solidaarisuus.

Kansalaisjärjestöjen edustajat Kepan johdolla luovuttivat keskiviikkona 13.6. Amerikan ja Aasian osaston edustajille vetoamisen, jossa kehoitetaan Suomea toimimaan aktiivisesti EU:ssa ja kansainvälisesti sen puolesta, että Nicaraguan hallinto kunnioittaisi kansainvälisiä sopimuksia ihmis- ja kansalaisoikeuksien vapauksien takaamiseksi.

Liitteet

-

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Amerikan ja Aasian osasto

ASA-30 Tiina Nikkinen

Asiasanat NICARAGUA, LATINALAINEN AMERIKKA, YUTP

Hoitaa ASA-30

Hoitaa UE MEX

Koordinoi

Tiedoksi

ASA-01; ASA-02; AVS-KEO; AVS-POL; AVS-TUO; EUR-01; EUR-02; EUR-10; EUR-20; EUR-30; EUR-40; KEO-01; KEO-02; KEO-10; KEO-30; KEO-50; KEO-90; OIK-10; OIK-20; PLM/PO; POL-01; POL-02; POL-10; POL-20; POL-30; POL-40; POL-50; STU-00; TUO-20; UKKMI-00; UMI-00; VIE-02; VIE-10; VIE-30; VIE-40; VNEUS
ASA-34; BOG; BRA; BUE; EUE; HAA; LIM; LON; MAD; PAR; PEK; SNT; WAS; WIE; YKE
EUAVS; PLM/MTS; SM; TEM; TPK

Laatija jakanut
